

Więź z dzieckiem w przebiegu ciąży prawidłowej i patologicznej a umiejscowienie kontroli zdrowia i własna skuteczność

STRESZCZENIE

Wprowadzenie:

Zajście w ciążę jest ogromną zmianą dla przyszłych rodziców. Chociaż ciąża to obszar zdrowia kobiety, a nie choroby, jest tak specyficznym i ważnym stanem – zarówno fizycznie, jak i psychicznie oraz emocjonalnie – że obecnie podlega szczególnej kontroli i opiece. Doświadczenia z okresu ciąży mogą wywierać później wpływ na dalsze funkcjonowanie rodziców, w diadzie mąż–żona, ale także w relacjach pomiędzy rodzicami a dzieckiem, co ma kluczowe znaczenie dla jego funkcjonowania w kolejnych etapach rozwoju. Poczucie więzi z dzieckiem w czasie ciąży jest aspektem pozwalającym na wstępne obserwacje diagnostyczne ewentualnych trudności z opieką nad nim i wychowywaniem go. Umiejscowienie kontroli zdrowia i własna skuteczność należą do indywidualnych cech jednostek, które w odpowiedniej konfiguracji sprzyjają podejmowaniu zachowań prozdrowotnych – szczególnie ważnych w czasie ciąży.

Cel:

Celem niniejszych badań było określenie więzi z dzieckiem w czasie ciąży w ocenie matki, zależnie od prawidłowego lub nieprawidłowego przebiegu ciąży, a także umiejscowienia kontroli zdrowia według matki oraz oszacowanie poczucia jej własnej skuteczności.

Materiał i metody:

Badania przeprowadzono na 432 kobietach ciężarnych, które podzielono na dwie grupy ze względu na prawidłowy i nieprawidłowy przebieg ciąży. Badania przeprowadzono przy użyciu metody sondażu diagnostycznego. Wykorzystano następujące narzędzia badawcze: autorski kwestionariusz ankiety socjometryczno-medycznej, kwestionariusz standaryzowany *Więź z Dzieckiem w Czasie Ciąży*, kwestionariusz standaryzowany *Wielowymiarowa Skala Umiejscowienia Kontroli Zdrowia* oraz kwestionariusz standaryzowany *Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności*.

Wyniki:

U wszystkich badanych kobiet poczucie więzi z dzieckiem nie miało istotnego związku z przebiegiem ciąży i istnieniem wcześniejszych problemów z zajściem w ciążę. U wszystkich badanych kobiet poczucie więzi z dzieckiem istotnie wzrastało wraz ze spadkiem decyzyjności dotyczącej zajścia w ciążę oraz ze wzrostem tygodni ciąży. U kobiet z prawidłowym przebiegiem ciąży zaobserwowano wzrost poczucia więzi matek z dziećmi z częstszym pozostawianiem w związku, wzrostem uogólnionej własnej skuteczności oraz poczuciem wpływu innych na zdrowie.

Wraz ze wzrostem uogólnionej skuteczności własnej istotnie wzrastało wewnętrzne umiejscowienie kontroli zdrowia u kobiet w ciąży prawidłowej. Wraz ze wzrostem wieku i poziomu wykształcenia badanych kobiet zmniejszało się przypadkowe umiejscowienie kontroli zdrowia.

Wnioski:

Kobiety w sytuacji ciąży wykazują różnorodne strategie radzenia sobie ze stresem wiążącym się z ciążą, dzięki czemu dalej mogą nawiązywać zadowalającą więź z dzieckiem. Upływający czas podczas ciąży sprzyja nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz zauważaniu indywidualnych cech dziecka. Kobiety określające ciążę jako nieplanowaną wykazywały wyższy poziom przywiązania do dziecka. Można założyć, że dzięki własnym i społecznym zasobom, kobiety pomimo nieplanowania ciąży były w stanie przewartościować tę ciążę jako chcianą. Kobiety w ciąży prawidłowej częściej przejawiały zewnętrzne umiejscowienie kontroli zdrowia (wpływu innych) wraz z większym poczuciem więzi z dzieckiem. Może mieć to związek z czasem przedporodowego, intensywnego pozyskiwania wiedzy o ciąży, porodzie i opiece nad noworodkiem od specjalistów, lekarzy i położnych.

Badania określiły część związków istotnych dla edukacji przedporodowej przyszłych rodziców. Ze względu na niewiele korelacji określonych dla kobiet w ciąży nieprawidłowej należałoby w przyszłości rozszerzyć obraz badanych zmiennych szczególnie dla tej grupy.

Słowa kluczowe: ciąża, więź z dzieckiem w czasie ciąży, umiejscowienie kontroli zdrowia, własna skuteczność, psychologia prokreacji

Bond with a child in the normal and pathological pregnancy, the health locus of control and self-efficacy

ABSTRACT

Introduction:

Getting pregnant is a huge change for expectant parents. Although pregnancy is a subject of a woman's health, not disease, it is such a specific and important condition (physically, mentally and emotionally) that it is currently area to careful control and care. Experiences during pregnancy may later affect the functioning of the parents in the husband-wife dyad, but also in the relationship between parents and their child – which is very important for its functioning in the next stages of development. The sense of bond with the child during pregnancy is an aspect that allows for initial diagnostic observations of possible difficulties with caring and raising it. Health locus of control and self-efficacy are specific characteristics of individual person, which in the right configuration are conducive to undertaking pro-health behaviors – especially important during pregnancy.

Aim:

The main research goal of this study was to determine the bond with the child during pregnancy from mother's perspective, depending on normal and pathological course of pregnancy, mother's health locus of control and her self-efficacy.

Material and methods:

The study was conducted on 432 pregnant women, who were divided into two groups according to the normal and pathological course of pregnancy. The research was carried out using the diagnostic survey method. The following research tools were used: original sociometric and medical questionnaire, standardized questionnaire *Maternal-Fetal Attachment Scale*, standardized questionnaire *Multidimensional Health Locus of Control Scale* and standardized questionnaire *Generalized Self-Efficacy Scale*.

Results:

The analysis of relationship showed that for all the surveyed women, maternal-fetal bond had no significant with the normal or pathological course of pregnancy and previous problems with getting pregnant. For all women maternal-fetal bond significantly increased with the decrease in planning pregnancy and with the increase in weeks of pregnancy. Women with a normal course of pregnancy had an increase in maternal-fetal bond, when they were in relationships or married; had high generalized self-efficacy and with external health locus of control – the influence of other people. Along with the increase in the generalized self-efficacy, the internal health locus of control

in women in normal pregnancy significantly increased. With the age and higher level of education of the surveyed women, the accidental health locus of control decreased.

Conclusions:

Pregnant women show a variety of coping strategies to cope with the stress of pregnancy and continue to develop a satisfying bond with their baby. The passing time during pregnancy is conducive to establishing and deepening relationships and noticing the individual characteristics of the child. Women describing the pregnancy as unplanned showed a higher level of attachment to the child. It can be assumed that thanks to their own and social resources, women, despite unplanned pregnancy, were able to re-evaluate this pregnancy as wanted. Normally pregnant women more often manifested an external location of health control (influence of others) along with a greater sense of attachment to the child. This may be related to the antenatal period, intensive acquisition of knowledge about pregnancy, childbirth and newborn care from specialists, doctors and midwives.

Research has identified some of the relationships relevant to the antenatal education of expectant parents. Due to the limited number of correlations determined for women with abnormal pregnancies, the picture of the examined variables, especially for this group, should be extended in the future.

Keywords: pregnancy, maternal-fetal bond, health locus of control, self-efficacy, psychology of the prenatal period